

úvodník

PANTA RHEI

Naše Společnost původně jako „Purkyňova společnost pro bádání o duši a nervstvu“ byla založena v roce 1919 skupinou lékařů vedenou Antonínem Heverochem, jehož podobiznu jsme umístili do našeho znaku. Za 144 let se vystřídalo v jejím vedení 19 mužů, většinou akademiků. Zatím žádná žena. Jejich úřadování mělo různě dlouhou dobu, od jednoho roku do 17 let. Moje perioda patří tedy k těm typickým a delším.

Plány na poslední funkční období jsem v roce 2009 sepsal v úvodníku „Všechno je vždy trochu jinak...“. Aktivita Společnosti probíhaly standardně, ale podařily se nám další inovace a mimořádné projekty. Stále máme kolem 1000 platících členů, nyní před volbami o něco více. Devětkrát za rok se scházíme ve Vondráčkově posluchárně Psychiatrické kliniky VFN a 1. LF UK. V roce 2010 a 2012 proběhly již tradiční výroční konference ve Špindlerově Mlýně, vždy s asi 700 účastníky s přítomností čelných představitelů z řad plátců, politiků a dalších významných osobností. V roce 2011 jsme pokračovali v nově založené tradici Česko-slovenských sjezdů v Brně, kterou naši moravští kolegové vzorně udržují. Zahájili jsme proces revize klinických standardů, jejichž 4. verze bude prezentována na národní konferenci v Ostravě v říjnu 2013. Aktivní jsou některé naše sekce, které pravidelně organizují národní i mezinárodní setkání na poli psychoterapie, soudní psychiatrie, sociální psychiatrie, poruch příjmu potravy, či dětské psychiatrie. Mladší kolegové pokračují ve svých čilých aktivitách, ujali se dokonce vedení Evropské asociace mladých psychiatrů a zorganizovali konferenci této významné organizace v roce 2011 v Praze. Nezapomněli jsme ani na naše dlouholeté členy, které oceňujeme nově zhotovenou Heverochovou medailí. Je mi velkým potěšením zažívat příznivé reakce laureátů při jejím udělování. Po úspěchu Světové psychiatrické konference v Praze v roce 2008 jsme byli vyzváni vedením WPA k zorganizování Mezinárodní konference WPA v roce 2012, která nám přinesla další mezinárodní i národní prestiž (záštita předsedkyně parlamentu, osobní účast ministra zdravotnictví) i ekonomický zisk. Díky těmto aktivitám a pokračující spolupráci se společností Garant, s. r. o., jsme hospodařili se ziskem (naše aktiva nyní převyšují pět milionů). Díky tomu a transparentní spolupráci se sponzory jsme si mohli nadále dovolit udělovat tradiční Kuffnerovu cenu, cenu pro mladé psychiatry a nově novinářskou cenu. Spolupracujeme se Světovou psychiatrickou společností, jejíž časopis *World Psychiatry* mají naši členové on-line k dispozici. Stali jsme se zakládajícím členem komory národních společností Evropské psychiatrické společnosti. Podílíme se na aktivitách sekce pro psychiatrii UEMS, spolupracujeme s WHO, OECD. Pro naše členy zajišťujeme nadále šest kvalitních čísel časopisu *Česká a slovenská psychiatrie*. Podílíme se na státní lékové politice. Zabývali jsme se např. problematikou předepisování depotních antipsychotik či zachování melperonu pro naši praxi.

Změnili jsme stanovy, jednací a volební řád (2010) naší Společnosti a prosadili jejich přijetí předsednictvem České lékařské společnosti (2012), což potvrzuje naši vybojovanou vyšší autonomii. Zásadním způsobem se zkvalitnila webová stránka (www.ceskapsychiatrie.cz) i elektronická komunikace uvnitř společnosti. To nám jak šetří peníze, tak umožňuje rychlou výměnu informací. Podporujeme další vzdělávání našich členů a připravili jsme např. psychotherapeutické vzdělávací kurzy na klinikách v Olomouci a v Praze. Podařilo se nám získat mezivládní Česko-švýcarský grant, v rámci kterého jsme ve spolupráci s Centrem chronobioterapie Univerzity v Basileji připravili vzdělávací program a vyškolili v této moderní léčebné metodě více než 20 specialistů.

V poslední době jsme se však asi nejvíce zabývali problematikou reformy psychiatrické péče v ČR a jejího financování. V tomto směru jsme podporováni programy WHO a spolupracujeme s Centrem pro rozvoj péče o duševní zdraví. V rámci kultivace sazebníku zdravotních výkonů se nám podařilo prosadit několik nových kódů. V této činnosti dále intenzivně pokračujeme. Iniciovali jsme výjezdní zasedání zdravotního výboru Parlamentu v psychiatrické léčebně v Horních Beřkovicích. Získali jsme dotační projekt ministerstva zdravotnictví „Mapování psychiatrické péče“, v rámci kterého jsme vypracovali doporučení navazující na naši revidovanou koncepci oboru a Národní psychiatrický plán 2007 v úzké spolupráci se všemi zástupci jednotlivých sektorů psychiatrické péče (léčebny, kliniky, nemocnice, ambulance, komunitní péče), které připravují půdu pro chystané změny a rozvoj našeho oboru. Vedení ministerstva zdravotnictví nám slíbilo pro období 2014–2020 více miliard ze strukturálních fondů EU na její realizaci. Za tímto účelem vznikla v loňském roce na ministerstvu pracovní skupina, jejímiž členy je více zástupců naší Společnosti a jejích sekcí. Je to pro nás nejpříznivější konstelace od roku 1989. Je třeba tuto doposud zcela unikátní příležitost „chytout za pačesy“. Výsledek bude jistě záviset na aktuální politické a ekonomické situaci, ale také hodně na nově zvoleném vedení naší společnosti.

Domnívám se, že jeho výchozí pozice je daleko lepší, než byla ta naše na počátku devadesátých let. Po rozpadu Československa a osamostatnění některých sekcí (např. psychofarmakologická s tradičním „Jeseníkem“) se naše identita a prestiž na národním i mezinárodním poli začala znovu utvářet. Neměli jsme ani peníze, ani žádnou periodickou celostátní konferenci. Vzpomínám si, jak jsme s několika přáteli objížděli různé části naší republiky a hledali vhodné místo pro národní kongres, až jsme zakotvili (podle mého názoru šťastně) v hotelu Harmony ve Špindlerově Mlýně.

Udělalí jsme toho dost? Vždy se dá vykonat více, ale také mnohem méně. Toto ať posoudí jiní a objektivně o několik let později. Možná jsme se ještě nenaučili utrácet vydělané peníze, abychom naši činnost ještě více zprofesionalizovali. Osobně mě mrzí, že se nám nepodařilo více dát do popředí etické problémy a mezikolegiální vztahy. To je ale, obávám se, jev celospolečenský.

Nově zvolenému výboru přeji, aby si uchoval klidnou, pracovní, většinou přátelskou atmosféru, ve které jsme se pohybovali my, aby zabránil sebezničujícím konfliktům uvnitř našeho oboru a hledal konsensus, aby nejen udržel v chodu všechny naše aktivity, které se většinou ukázaly jako smysluplné, ale aby přinesl i nové nápady, programy, prostě aby byl ještě úspěšnější, než jsme byli my. Přeji tedy trochu diskontinuity, ale také trochu kontinuity. Jejím symbolem kromě nově zřízených funkcí (budoucí a minulý předseda) může být třeba i ta skutečnost, že jsme objevili na Vinohradských hřbitovech zanedbaný, nikomu nepatřící hrob našeho zakladatele Antonína Heverocha, o který jsme se zavázali 10 let se starat. V příštím roce oslavíme 145 let od jeho narození a 95 let existence naší společnosti. Doufejme, že Společnost nejen zušlechťí toto památné místo, ale že bude možné ohlásit další pokroky v rozvoji našeho oboru a v péči o duševně nemocné občany našeho státu.

*prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.
předseda Psychiatrické společnosti ČLS JEP*